

Şehir Kitaplığı Bir Hayal mi

– MehmetALİ · 18 Ağustos 2011

Yaşımız fazla olmasa da yaşlıların, aksakallı, güngörmüş bilge insanların yanında kala kala olması gereken bir hususu gündeme taşımaya çalışmıştık, birkaç yazımızla: Şehir Kitaplığı

Bu hususta yazdıklarımızla paralel birkaç önemli makaleyi de yaptığımız araştırmalar sonrasında okuma imkânı bulduk. Meğer bizden önce de bu konu ele alınmış ve oldukça önemli olan şehir kitaplığı düşüncesi hayat bulmamış.

Biz yine de olması gerekeni, fırsat bulduğumuz her mekânda dillendirmeye çalışacak ve her şehre bir şehir kitaplığının kurulması için üzerimize düşeni yerine getirmeye çaba sarf edeceğiz.

Şehir Kitaplığı kurulduğu zaman sadece şehre dair yazılan kitapları bir arada görmüş olmayacağız. O şehirde yayınlanmış ve yayınlanmakta olan gazetelere aynı biçimde dergilere ulaşma imkânı bulacağız. Yazılı, sesli ve görüntülü olmak üzere nerede ne yayınlanmışsa, herkese dokümanteri ulaştırma amacını güden Şehir Kitaplığı, iyi bir arşiv sistemi ile bunu isteyene, ihtiyaç duyana temin etme sorumluluğunu taşıyacaktır.

Şehir Kitaplığı'nda o şehrin eli kalem tutmuş, eser vermiş, şehre dair çalışmalarda bulunmuş, sosyal, siyasî ve kültürel alan olmak üzere birçok hususta tanınmış isimlerinin de zaman içinde bir araya getirileceği adrestir.

Şehir Kitaplığı'nda bununla yetinilmeyecek, alanında uzman olan, yeterli bilgiye sahip isimleri, şehre dair haftada bir çalışmalarını herkesle paylaşacaktır.

Şehir Kitaplığı'nda o şehre dair yazılan seyahatnamelerden kitaplara, makalelere uzayan çizgide yabancı kalemlerin de ortaya koyduğu bilgilere değer verilecektir.

Fotoğraf, resim olmak üzere birer belge olmaları sebebiyle sadece yazılı olana itibar edilmeyecektir.

Şehir Kitaplığı'nda alanının uzmanları olan isimlerin yaptığı konuşmalar, verdiği konferanslar, sundukları tebliğler arşivlenerek, ileride kitaplaştırılacaktır.

Şehir Kitaplığı'nda eski usule göre bir kütüphane oluşturulurken, zaman içinde bu kütüphane bilgi bankasına dönüşecektir.

O şehrin mutfak kültürüne dair basılı olan ne varsa bir araya getirilecek, mutfak kültürüne ilişkin konular fotoğraflarla desteklenecek, sözlü anlatımlar görüntülendirilerek, ileride mutfak kültürüne dair istenen ne varsa bilgi bankasına yüklenecektir.

O Şehir Kitaplığı'nda akla gelmeyen birçok önemli ayrıntıya gereken önem verilerek, gerekenler yerine getirilecektir.

O Şehir Kitaplığı'nda giyim ve kuşam konusunda mutfak kültüründe izlenen metot uygulanacak, gerektiğinde giyim ve kuşam örnekleri de bilgi bankasında muhafaza edilecektir.

O Şehir Kitaplığı'nda şehrin iktisadî, siyasî, dinî, ilmî olmak üzere her alanına dair çalışmalar, müsbet manada, doğrudan sapmaksızın, ilmî ölçülerde sürdürülecek ve ortaya çıkan bilgi bankasında değerlendirme sırası geldiğinde işlenecektir.

O Şehir Kitaplığı'nın en az üç aylık süreli yayınında şehre dair çalışmalar süreli yayında ele alınacak,

yapılanlarla yapılması gerekenler bir arada sunulacaktır.

O Şehir Kitaplığı'nın bir diğer yönü de şehre dair tarihî, kültürel, dinî, coğrafi, folklorik olmak üzere bir çok alanına dair belgeseller hazırlanacak, böylelikle yitkiler arasında kaybettiklerimizi kazanma olanağımız söz konusu olacaktır.

O Şehrin Kitaplığı'nda şehri gezdirme, tanıtma, rehberlik çalışmaları süreli olarak yapılacak, verilen bilgilerde yer alan ne varsa yerinde görülerek şehrin tarihî yönleri, eserleri ve turistik değerleri olmak üzere her yönü açıklığa kavuşacaktır.

O Şehrin Kitaplığı'nda biriken bu malzemeler zaman içinde bilgi bankasından bilgi müzesine dönüşecek, sanal ortamda bu şehrin emsalsiz biçimde ülkeye ve dünyaya açılımı gerçekleşecektir.

Daha doğrusu ele alınıp, birçok kimsenin farkında olmadığı hususlara da değinilecekti, bu yazımızda. Lakin konunun dağılmaması için Şehir Kitaplığı işleyişine ve çalışmalarına dair bilgileri burada noktalıyoruz.

Sonuç: Belirttiğimiz bu Şehir Kitaplığı için devlet üzerine düşen görevi yapmalı, toplumun her kesimine seslenen Şehir Kitaplığı Projesinin gerçekleşmesi içinde yerel dinamikler katkı sunmalıdır. Her şeyin maddî yönüyle değerlendirildiği ve ihalelerle ölçüldüğü günümüzde Şehir Kitaplığı, o şehre hizmeti geçmiş olanların yönetiminde, o şehrin üniversitesinden, üniversitelerinden alınacak üyelerle desteklenmeli, gerekli mekân sağlandığı zaman ve lüzum hissedilen materyal bir araya getirilecek, bu materyalin sunulacağı mekânın düzenlenmesi gerçekleştirilecektir.

Şehir Kitaplığı'nın kendi içinde kendi ürettikleri ile ihtiyaçlarını karşılaması da söz konusudur. Mekânı sağlayan sponsorlar, Şehir Kitaplığı'nın yaşaması ve devamlılığını artırarak sürdürmesi için kendilerine gerekli olan bilgileri, belgeleri, çalışmaları üyelik aidatı ile destekledikleri Şehir Kitaplığı'ndan temin etmelidir.

O Şehre dair yazılı bir çalışma, görsel bir sunum, belgesel, sempozyum, festival, gezi olmak üzere akla ne gelirse bu işi layıkıyla yerine getirecek donanıma sahip Şehir Kitaplığı'nı by-pass etmeden çalışmalara dahil etmelidir.

O Şehir Kitaplığı'nın şehre dair çıkardığı süreli yayınları, kitapları ürettiği çalışmaları öncelikle sponsor olan kurumlarla kuruluşlar almalıdır. Bu şehir Kitaplığı'nın ayakları üzerinde durmasını sağlar.

Gördüğümüz kadarı ile doğup büyüdüğüm şehrimde dair çalışmaları ele alırken, bir araya getireni isterse akademisyen olsun isterse araştırmacı olsun birçok çalışmada hatalara rastlamaktayız.

Akademisyen gitmediği görmediği bir ilçedeki tarihî eseri bazen kiliseden camiye çevirtebilir, bir köprüyü bir köyden başka bir köye naklettirebilir. Tarihî bilgileri kronolojisine uygun olmadan anlatabilir, bir mezarda yatan A kişisini B kişisi olarak gösterebilir. Bunlara şahid ve vakıf biri olarak, bazen bu tarz kitap çalışmalarının yanlışlıklarını düzeltmek, yeni bir kitap yazmaktan daha güç hale gelir.

Bilmekteyiz ki Şehir Kitaplığı kurulurken her kafadan sesler çıkacaktır. Belki o zaman bir eser sahibi olmayanın Yürütme Kurulu'na alınmama şartı olursa, Yürütme ya da Yönetim Kurulu'nda yer almak için kimisinin eser sahibi olma adına bir şiir kitabı basabileceği ve Şair ya da Yazar olma sıfatına haiz olduğunu tescil etme adına çabalar sarf edeceğini göreceğiz. Tepeden inme kimi isimlerin yönetici olarak dayatılacağı günler gelebilir. Bazen, Şehir Kitaplığı'na hizmeti geçenler, bir akşamüzeri kapı

önüne bırakılabilir.

Bizim amacımız, kimseden kopuk olmadan, kimsenin de etkisinde kalmadan, destek sunanların işe bulaşmasına zemin hazırlamadan o şehre dair ne yapılması gerekiyorsa onu gerçekleştirmektir.

Üniversitelere yüklenen bir görev de şehrin tanınması ve tanıtılmasıdır. Üniversitelerin bunu hakkıyla gerçekleştirdikleri düşünülemez. Şehir Kitaplığı, aynı zamanda üniversite öğrencilerinin çalışmalarını yürüttüğü bir merkez olması hasebiyle tarih, edebiyat, sosyoloji, psikoloji, felsefe, arkeoloji, sanat tarihi, güzel sanatlar olmak üzere birçok alanda üniversiteye destek sunan yapıda olacaktır.

Her ilin valisi, üniversite yetkilileri, siyasî isimleri, belediye başkanı, her ilçenin kaymakamı, kendisine işadami denilen ve bu sıfatla anılan isimler, o yörenin hatırı sayılır olanları şu içinde olduğumuz iki-üç senede buldukları şehirde Şehir Kitaplığı'nı oluşturmadığı zaman, birçok yaşlının ölmesiyle o şehir çoğu bilgiden yoksun olacaktır. Zaten gittikçe azalan yaşlı nüfus ile düne ait ne varsa geride unutulmaya ve yok olmaya başlamıştır.

Dediğimiz çalışmalar yapılmadığı zaman, dünü anlatan yazılı, sesli, görüntülü ne malzeme varsa teknolojik yeniliklere yenik düştüğü için yitkiler arasına girmektedir. İki-üç yıl içinde yayınlanan bir itabı temin etme, günümüz şartlarında kolay olması gerek bir durum iken, bu kitaba ulaşma, kitaba sahip olma bazen yılları bulmaktadır.

Birçok kütüphanede ve ailede bulunan el yazması eserler değer kazanarak, hak ettiği öneme kavuşacak, bu eserler tercüme dilerek, tekrar yaşama konumuna dönecek, bilinmeyen birçok eser ile hayatımızın dün nasıl şekillendiğini öğrenecek, bu günkü yaşantımıza tesir edecek bu eserlerle yarına farklı bakmaya çalışacağız.

Belirttiğimiz şekilde bu gerçekleştiği zaman, en azından her şehir bir kitaplığa kavuşacak, her şehir kendi döngüsü içinde kendisini tanıma ve tanıtma imkânına kavuşacaktır.

Eğer muhatabımız her ilde mevcut olan Kültür ve Turizm Bakanlığı'na bağlı kütüphanelerin varlığını ileri sürerek, bu işin savsaklanması yoluyla Şehir Kitaplığı'nın gereksiz olduğunu vurgulayarak, baştan beri önemine değindiğimiz ve ülke çapında tarihte, kültürde, sanatta, gündelik hayatta, sosyal yaşantıda var oluşun önü tıkatılacak, ideolojik argumanlar icat edilerek, "Yüzyılın Projesi" gözüyle baktığımız Şehir Kitaplığı ve dolayısıyla Bilgi Bankası hayatiyet bulmayacaktır.

Bize biri ya da birileri söylesin ki bu gerçekleşmeyecek bir hayaldir. O zaman biz, kendi yağımızda kavru olarak, dernekler, vakıflar vasıtasıyla zevahiri kurtarmaya girişerek, elimizde topladığımız ve değeri maddiyatla ölçülmeyecek malzemeyi açacağımız Şehir Kitaplıkları yoluyla korumaya alacağız. Bizden istenen bu ise, zaten bu işi yapmak üzere yola çıktık. Yeter ki kimse gölge olmasın ve Anadolu'nun her bir şehrinin geleceğinde önemli bir yeri olacağına kanaat getirdiğimiz Şehir Kitaplığı Projesi'nin önünü kapatmasın.

Yaşadığım şehirde, bu şehirden olan Ali Emîrî Efendi'nin eserleri bulunmuyor ve bilinmiyorsa, Hattat Hamid tanınmıyorsa, bu şehirde dünyanın ilk robotlarının yapıldığı söylenildiğinde yüzlerde alaycı bir tebessüm dalga dalga yayılıyorsa, bir dönem ipekçiliğin ülke merkezi olan bu şehirde günümüzde tekstil adına bir şey yoksa, dünyanın en çok şair ve yazar çıkartan şehirlerinden biri olan şehrimde bu isimlerin eserleri mevcut değilse, bu şehirde tarihten bu güne egemenlik süren devletler, imparatorluklar sadece satır aralarında yer alıyorsa, tarihî eserleri harap ise, dünyaca eşsiz ve benzersiz kalesi halen onarılmaya

hasret ise, mezarlarındaki kitabeleri okuyanı kalmamışsa, her şeyiyle değişimler geçirip kendisine yabancı bırakılıyor ve özünden kopuyorsa, Şehir Kitaplığı'nı ısrarla belirtmemizin sebepleri iyice anlaşılabilir mi?

Sadece yaşadığımız şehrin değil, civar şehirlerin de, ülke sathında her şehirde karşı karşıya bulunduğu bu kendinden kopuşa karşı tek çözüm, öncelikle Şehir Kitaplığı Projesi'dir.

İstanbul'da bulunup Ayasofya'ya bakanlar hayranlıklarını gizlemiyorsa ve yanı başındaki Sultan Ahmed'i keşfetmekten uzak bir ruh hali içindeyken, Topkapı Sarayı'nın önemini anlamaktan uzak ise, Diyarbakır Kalesi'nin eşsiz güzelliğini, mimarî üslubunu Çin Seddi yanında kıymete değer bilmiyorsa Şehir Kitaplığı'nın önemi ortada değil midir?

Toprak altında medeniyet izlerini arayanların toprak üstündeki değerleri görmezlikten gelmesi ne kadar acıdır!...

Kendi şairine, yazarına, sanatçısına değer vermeyenlerin binlerce sene öncekilerini baş tacı etmesinin ne değeri vardır?

Daha fazla söz söyleme hakkını kendimizde buluyorsak da meramı bu şekilde anlatmamışsak, muhattab bildiklerimizin kendilerini bir yoklamaları, bildiklerini zannettiklerini miheng taşına vurmaları gerekmez mi?

Seksen bir ile seksen bir Şehir Kitaplığı, öyle yük getirecek, kurumları zor duruma koyacak bir proje değildir. Bu ülkede seksen bir yapı bulmak zor değildir.

Kamu kuruluşlarının atıl halde olan yapıları, mekân meselesini çözer,

Vakıflar'ın uhdesinde olup, değerlendirilmeyen mekânlar var. Kültüre, sanata, edebiyata yakınlığı ile bilinen, kendi şehri için gözü kara insanlar yok mudur?

Bu ülkenin her ilde üç-beş çalışanı ile ayağa kalkacak bu projesinde en çok üç yüz kişi istihdam edilir. Zaten bu üç yüz kişi içinde en azından yarısı işe gönüllü olan, şehir hakkında çalışmaları bulunan isimlerdir. Dolaylı olarak diğer kurumlarla kuruluşlardan gelecek destekle her şehirde açılacak Şehir Kitaplığı, fazla bir maliyet gerektirmeyen projedir.

Sözün bundan sonrasını bu projeyi sahiplenmeye gönüllü olanlarına bırakmak, işin en iyisi. Bakalım ve görelim ki teklifimize kaç kişi sahip çıkacak, kaç kurumla kuruluş destek verecek?

Belki bu proje hayatiyet bulur da projenin ana hatlarını ortaya koyan, buna emek harcayanları unutulur.

Bizce bir sakıncası yok. Her şehirde bir Şehir Kitaplığı gördükçe, sadece seviniriz, kendi içimizden ve deriz ki" Ne de iyi yapmışız ki bunu yazıya dökerek, yüzyılın ihmalini ortadan kaldırmışız!.."